

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion Cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 12 Hydref 2026.

Mae papurau'r cyfarfod ar [gael yma](#).

Mae recordiad o'r cyfarfod ar gael yn [Saesneg](#) or [Saesneg a Cymraeg](#).

I weld y cyflwyniad a'r drafodaeth ddilynol ar gyfer unrhyw eitem agenda Rhan I, cliciwch ar yr hypergyswllt sydd wedi'i gynnwys yn ei deitl isod.

Present: N. Ireland (Is-gadeirydd yn y Gadair); Y Cynghorwyr E.J. Goodjohn, E. Goodjohn, Dr. I.J. Johnson a J. Protheroe; a M. Evans (Aelod Lleyg).

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorwyr I.R. Buckley ac E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd).

296 [CYHOEDDIAD](#) –

Cyn dechrau ar waith y Pwyllgor, darllenwyd y datganiad canlynol: “Hoffwn atgoffa pawb sy’n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio’n fyw a’i recordio dros y rhynggrwyd, a bod y recordiad hwnnw’n cael ei gadw i’w weld yn y dyfodol”.

Cyhoeddodd yr Is-gadeirydd y byddai Aelodau'r Pwyllgor yn cofio, yn y cyfarfod ar 28 Medi, fod y Pwyllgor wedi gohirio'r eitem yn ymwneud â Datganiad Blyneddol o Gyfrifon y Cyngor ar gyfer 2025/26, a bod y cyfrifon i'w hystyried yn y cyfarfod hwn.

Hysbysodd yr Is-gadeirydd y Pwyllgor fod Archwilio Cymru wedi cwblhau archwiliad cyfrifon y Cyngor i raddau helaeth. Roedd hyn yn unol â'u nod o gwblhau'r gwaith erbyn 30 Medi.

Fodd bynnag, er mwyn cwblhau ac ardystio'r cyfrifon yn llawn, roedd ychydig o waith yn parhau mewn perthynas â gwrthwynebiad. Roedd y gwrthwynebiad yn ymwneud â swm nad oedd yr Archwilydd yn ei ystyried yn sylweddol. Disgwylid y byddai'r gwaith i ymateb i hynny yn cael ei gwblhau yn yr wythnosau nesaf.

Er mwyn gwneud y defnydd mwyaf effeithiol o amser y Pwyllgor, byddai'r cyfrifon yn cael eu cyflwyno mewn cyfarfod yn y dyfodol. Y bwriad yw cynnal y cyfarfod hwn cyn cyfarfod y Cyngor Llawn sydd wedi'i drefnu ar gyfer 7 Rhagfyr, yn hytrach na'r cyfarfod Arbennig o'r Cyngor Llawn a oedd wedi'i gynllunio ar gyfer 19 Hydref – cyfarfod sydd bellach wedi'i ganslo.

297 [YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB](#) –

Derbyniwyd y rhain gan G. Chapman (Cadeirydd ac Aelod Lleyg) a'r Cyngorydd B. Dodd.

298 [DATGANIADAU BUDDIANT](#) –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

299 [COFNODION](#) –

PENDERFYNWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 28 Medi 2026 fel cofnod cywir.

300 [MONITRO RHEOLI TRYSORLYS CHWARTER 1 2026/27](#) (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 24 Medi 2026, fel y nodir yn yr agenda.

Y Pwyllgor, ar ôl ystyried y cyfeiriad, yr adroddiad a'r holl faterion a goblygiadau a gynhwysir ynddynt

PENDERFYNWYD – Y D DYLLID nodi cynnwys yr adroddiad diweddar.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

301 [ARCHWILIO CYMRU: ADOLYGIAD DILYNOL O GYDBWYSEDDAU YSGOLION 2026](#) (CAC) –

Cyflwynodd yr adroddiad ganfyddiadau adolygiad dilynol Archwilio Cymru o drefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli diffygion cyllideb ysgolion a'i ymateb i'r argymhellion a ddeilliodd o adolygiad Balansau Ysgolion 2025. Asesodd Archwilio Cymru'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor o ran cryfhau trefniadau llywodraethu, monitro, cynllunio adfer a goruchwyllo ar gyfer ysgolion â chyllidebau diffygiol.

Cyflwynodd yr adroddiad hefyd ymateb arfaethedig y Cyngor i ganfyddiadau'r adolygiad a'r cynllun gweithredu ymateb rheolwyr sydd ynghlwm yn Atodiad B.

Awgrymodd y Cynghorydd E. Goodjohn y byddai'n fuddiol pe bai Craffu yn gweld unrhyw ddadansoddiad o effaith unrhyw ymyriadau penodol a wneir gydag ysgolion.

Yn dilyn hynny,

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid nodi'r canfyddiadau o lythyr dilynol Archwilio Cymru ynglŷn â balansau ysgolion (Atodiad A i'r adroddiad) ynghyd ag ymateb rheoli a chynllun gweithredu arfaethedig y Cyngor (Atodiad B i'r adroddiad).

(2) Y dylid cyfeirio'r adroddiad at y Cabinet er mwyn iddynt oruchwyllo a chymeradwyo camau gweithredu arfaethedig y Cyngor (Atodiad B i'r adroddiad) i fynd i'r afael â'r argymhellion sy'n deillio o'r adolygiad.

(3) Y dylid anfon yr adroddiad at Aelodau'r Grŵp Tasg a Gorffen 'Dechrau'n Dda' sy'n archwilio cyllidebau ysgolion, ynghyd ag unrhyw ddadansoddiad o effaith ymyriadau penodol mewn ysgolion.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) I sicrhau goruchwyliaeth gorfforaethol briodol o'r camau sydd eu hangen i gryfhau ymhellach drefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli diffygion cyllideb ysgolion.

(3) I dynnu sylw'r Aelodau at yr adroddiad, fel rhan o'r pecyn tystiolaeth a ddefnyddir i lywio gwaith y Grŵp Tasg a Gorffen.

302 ARCHWILIO CYMRU: ADDASIADAU TAI (CAC) –

Cyflwynodd yr adroddiad ganfyddiadau adolygiad Archwilio Cymru o Addasiadau Tai y Cyngor, gan gynnwys pa mor dda roedd dull y Cyngor o gynllunio, darparu a monitro addasiadau tai yn cefnogi pobl i barhau i fyw'n ddiogel ac yn annibynnol yn eu cartrefi.

Nododd y Cynghorydd Dr I.J. Johnson ei fod yn edrych ymlaen at adroddiadau yn y dyfodol a fyddai'n amlinellu arferion da a gwybodaeth y gellid ei rhannu rhwng awdurdodau lleol i ddangos lle gellid gwella prosesau. Argymhellodd hefyd y dylid craffu ymhellach, ar sail hirdymor, ar foddhad cwsmeriaid – gan gynnwys a yw pobl yn parhau i fod yn fodlon ar safon y gwaith flynyddoedd lawer ar ôl iddo gael ei wneud – fel ffordd o ddeall effeithiau hirdymor.

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid nodi canfyddiadau adolygiad Archwilio Cymru o drefniadau'r Cyngor ar gyfer cynllunio, darparu a monitro addasiadau tai (Atodiad A i'r adroddiad), a'r ymateb i ganfyddiadau'r adolygiad ac argymhellion Archwilio Cymru (Atodiad B i'r adroddiad).

(2) Y dylid cyfeirio'r adroddiad at y Cabinet er mwyn iddynt gymeradwyo camau gweithredu arfaethedig y Cyngor (Atodiad B i'r adroddiad) i ymateb i'r argymhellion, gydag argymhelliad y dylid ystyried rhoi goruchwyliaeth perfformiad o'r maes gwasanaeth hwn i'r Pwyllgor Craffu priodol.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn ymateb yn briodol ac yn gweithredu gwelliannau yn y meysydd a nodwyd gan Archwilio Cymru.

303 ARCHWILIO CYMRU: CYNGHORAU – SUT MAE LLYWODRAETH CYMRU YN ARIANNU CYNGHORAU (CAC) –

Cyflwynodd yr adroddiad ganfyddiadau adolygiad cenedlaethol Archwilio Cymru o sut yr oedd Llywodraeth Cymru yn ariannu'r 22 Prif Gyngor yng Nghymru.

Ystyriodd yr adolygiad drefniadau rhwng Llywodraeth Cymru a'r Prif Gyngorau mewn perthynas â'r Setliad Llywodraeth Leol, grantiau cyfyngedig, cefnogaeth i gynllunio ariannol Cyngorau, a'r dull a ddefnyddir i amcangyfrif costau cyfrifoldebau newydd.

Rhoddodd y canfyddiadau gyfle i'r Cyngor ystyried y goblygiadau ar gyfer ei gynaliadwyedd ariannol, cynllunio ariannol tymor canolig a threfniadau llywodraethu.

O ran adrodd yn ôl ar y cynnydd a wnaed gan Lywodraeth Cymru wrth weithredu argymhellion Archwilio Cymru, cytunwyd y byddai swyddogion Archwilio Cymru yn cymryd yr agwedd honno i ffwrdd a'i hystyried.

Awgrymodd y Cyngorydd E. Goodjohn y dylai Arweinydd Cyngor Bro Morgannwg ysgrifennu at Lywodraeth Cymru yn gofyn am ystyried yr argymhellion yn yr adroddiad.

PENDERFYNWYD –

(1) Y DYLID nodi canfyddiadau adolygiad Archwilio Cymru, Cyngorau Cyllido: Sut mae Llywodraeth Cymru yn Ariannu Cyngorau (Atodiad A), a'r argymhellion sydd yn yr adroddiad.

(2) Y DYLID cyfeirio'r adroddiad at y Cabinet i'w ystyried.

(3) Y DYLID i Arweinydd y Cyngor ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i ofyn iddynt ystyried a gweithredu ar yr argymhellion sydd yn yr adroddiad.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Er mwyn sicrhau bod y Cabinet yn cael gweld yr adroddiad.

(3) Gofyn i Lywodraeth Cymru weithredu ar yr argymhellion a wnaed gan Archwilio Cymru.

304 [RHAGLEN WAITH AR GYFER Y DYFODOL 2026/27](#) (PGAMR) –

Roedd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio nifer o swyddogaethau a chyfrifoldebau craidd o fewn ei gylch gwaith. Er mwyn galluogi'r Pwyllgor i gyflawni'r swyddogaethau a'r cyfrifoldebau craidd hynny'n effeithiol ac i sicrhau ei fod yn cwmpasu ei ystod o gyfrifoldebau, cyflwynwyd Rhaglen Waith Ymlaen ym mhob cyfarfod, yn nodi'r adroddiadau i'w cyflwyno mewn cyfarfodydd yn y dyfodol, i'w cymeradwyo neu eu diwygio, yn ôl yr angen.

PENDERFYNWYD – Y dylid cymeradwyo'r amserlen eitemau ar gyfer y cyfarfod nesaf ar 14 Rhagfyr 2026.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.